

Velcí služebníci Sofie. Rudolf Steiner a Christian Rosenkretz

Sergej O. Prokofjev

To, co bylo řečeno výše, také vrhá světlo na vnitřní podstatu duchovního úkolu zakladatele anthroposofie Rudolfa Steinera, který na začátku 20. století svými vnitřními zkušenostmi z kosmické sféry Sofie k ní otevřel lidstvu dveře na cestě moderního křesťanského zasvěcení.

Nejprve prochází Anthroposofia duší vědomou u lidí, kteří ji už mají plně vyvinutou, a potom před ně předstupuje jako objektivní bytost duchovního světa, jako nositel duchovního Já (které v sobě musejí lidé ještě vyvinout) a ukazuje jim realitu toho, co stojí za slovy „Poznávej sám sebe!“.

Obraz těchto dvou fází ve vývoji bytosti Anthroposofie nacházíme v nejvyšší, ideální formě v individuální biografii Rudolfa Steinera.

Už v raných goetheánských dílech až k vyvrcholení předanthroposofické tvorby ve „Filosofii svobody“ máme zřetelný důkaz pro toto procházení nadmyslové bytosti Anthroposofie autorovou duší vědomou. Vědomá účast na tomto procesu není nic jiného než duchovní přijímání (Kommunion) moderního člověka. Zvláště zmíněnou knihu by bez této události autor napsal nemohl. A tak dospělo ke své nejvyšší realizaci u této jedné svobodné individuality to, co se po staletí dělo nevědomě v západním lidstvu, u moderního člověka.

Po tomto období přípravy pak následuje založení a vývoj anthroposofie jako moderní vědy o duchu. Této nové epoše odpovídá to, jak se bytost Anthroposofia zjevila Rudolfu Steinerovi jako nadmyslový člověk, jako člověk, který v sobě nese obraz všech sedmi makrokosmických článků Nebeské Sofie, to znamená obraz sedmičlánekového „světového člověka¹“, jehož vědomé vnímání a prožívání se stalo základem anthroposofické nauky o člověku a v dalším smyslu anthroposofie jako takové.

A tak tvoří slova, která pronesl Rudolf Steiner prvního dne Vánočního sjezdu mezi dvěma zmínkami jména „Anthroposofia“, kvintesenci tohoto individuálního a svobodného prožitku Nebeské Sofie: „A [člověk] se tak ... pozná jako individuálně svobodný člověk ve vládnoucím božském kosmickém působení, jako světový člověk, individuální člověk ve světovém člověku, který působí jako individuální člověk ve světovém člověku pro světovou budoucnost.“ A když se takto pozná, „obnoví ze znamení současnosti stará slova: .Poznávej sám sebe!“

Ale cestu k uskutečnění tohoto vysokého ideálu Rudolf Steiner nejen otevřel a poprvé podrobně popsal, ale také ji sám celou prošel jakožto vyslanec Nebeské Sofie v naší době, který celým svým životem ukazoval, co to znamená působit „jako individuální člověk ve světovém člověku pro světovou budoucnost“.

Rudolf Steiner před námi stojí ve svém vtělení ve 20. století jako velký Sofiin služebník. A tak je jako nikdo jiný následovníkem Christiana Rosenkreutze, zakladatele centrálního proudu křesťanské esoteriky, a pokračovatelem jeho mise.

Abychom lépe pochopili duchovní vztah těchto dvou individualit, je třeba se alespoň krátce zmínit o dalším tajemství, které je spojeno se Sofiinými mystérii, neboť bez něho by bylo naše pozorování působnosti Nebeské Sofie v lidstvu neúplné.

Centrální událostí na rozhraní věků, o čemž svědčí všechny exoterické i esoterické křesťanské tradice, bylo fyzické zjevení božské bytosti v Kristu Ježíši na Zemi. Poprvé v celé světové evoluci se Slovo (neboli sluneční Logos) stalo „tělem“ (J 1,14). Tato absolutně jedinečná událost byla spojena s jinou událostí, která byla svým způsobem také jedinečná a kterou lze skutečně pochopit jen s pomocí sdělení duchovní vědy.

Je to ta skutečnost, že se na Zemi zjevila na rozhraní věků ve fyzicky vtěleném člověku také bytost Nebeské Sofie. Sice se v tomto případě neuskutečnilo žádné fyzické vtělení nebo ztělesnění v člověka, ale Sofiiny síly pronikly duši pozemského člověka, přičemž se následky této události projeví i v jeho fyzické bytosti. A to se uskutečnilo prostřednictvím další zcela zvláštní lidské duše, která v tomto okamžiku už dlela v posmrtném stavu v duchovním světě sousedícím se Zemí. Tyto dvě lidské bytosti byly dvě Marie: Marie Matoušova evangelia a Marie, o které mluví Lukášovo evangelium. První z obou byla zcela zvláště zralou duší, která prodělala mnoho pozemských inkarnací a přitom shromáždila velkou moudrost. Naproti tomu byla druhá Marie zcela mladou duší. Zemřela také zcela mladá, brzy po spojení dvou chlapců Ježíšů, to znamená po proměně dvanáctiletého Ježíše v chrámu a následné smrti druhého, šalamounského Ježíše.

Podle duchovního bádání Rudolfa Steinera v okamžiku, kdy se Kristus při křtu v Jordánu spojil s Ježíšem z Nazaretu, pronikla duchovní bytost druhé, Lukášovy Marie shora z duchovního světa Marii Matoušova evangelia a prostřednictvím Lukášovy Marie ji prostoupily síly Nebeské Sofie. Přitom se projevilo jejich společné působení až do fyzického těla šalamounské Marie a vyvolalo změny v její tělesné organizaci.

S Lukášovou Marií je také spojeno jedno z nejhlubších tajemství Sofiiných mystérií zemského vývoje. Rudolf Steiner ji nazval „čistou a mladou duší“. A všechno hovoří pro to, že se na rozhraní věků poprvé vtělila na Zemi podobně jako Ježíš z Nazaretu a do té doby dlela jen v duchovních světech. Podobně jako on byla i ona vyššími hierarchiemi chráněna, aby nepropadla silám pádu do hříchu, které už uchopily ostatní lidstvo, a byla až do té doby uchovávána v lůně Nebeské Sofie. (Emil Bock dospěl ve své knize „Dětství a mládí Ježíšovo“ hodně blízko k rozřešení této záhady.)

Tak byla duše Lukášovy Marie od počátku hluboce spojena s bytostí Nebeské Sofie a díky skutečnosti, že zůstala nedotčena prvotním hříchem, byla schopna do sebe dokonale přijímat Sofiiny síly. A tak mohla, poté co po krátkém pozemském životě na rozhraní věků prošla branou smrti, a vstoupila tedy do duchovního světa, díky svému karmickému vztahu, který si na Zemi vytvořila s druhou Marií, ji odtamtud obdarovat silami Nebeské Sofie. To mělo za následek, že se mohla tato Marie stát ve všech následujících dobách vzorem pozemského člověka, který je proniknut až do své fyzické podstaty Sofiinými silami, jež v ní působily jakožto síly kosmické panenskosti. Když do sebe Marie přijala Sofiiny síly, mohla se znovu stát pannou.

Od té doby byla uctívána křesťanským světem jako panenská matka, to znamená jako pozemská nositelka sil Nebeské Sofie, těch sil, které vedou k produhovnění jednotlivého člověka a v budoucnosti celého lidstva.

Tuto pozemskou nositelku Sofiiných sil spojil sám Kristus Ježíš z výše svého kříže na pahorku Golgoty se svým oblíbeným žákem Janem, to znamená se svým nejpokročilejším žákem, kterého před nějakou dobou zasvětil coby Lazara při probuzení ze spánku smrti.

Ten o tom mluví ve svém evangeliu takto: „Když tu Ježíš spatřil stát matku a vedle ní učedníka, kterého miloval, řekl matce: Ženo, hle, to je tvůj syn. A potom řekl tomu učedníkovi: Hle, to je tvá matka. A v tu hodinu ji ten učedník přijal k sobě“ (J 19,26 - 27).

Tak se stal Jan pod křížem na Golgotě prvním „synem Sofii- ným“ v zemském vývoji, když „ji... přijal k sobě“, to znamená od této chvíle přijal do své péče a ochrany nejen pozemského člověka Marii, ale jejím prostřednictvím také síly Nebeské Sofie, které Marie nesla ve své pozemské bytosti a které přijala do své duše. Od té doby měl Jan přístup k její kosmické sféře. Zatímco působily síly Nebeské Sofie v Marii až k jejímu fyzickému tělu, to znamená, proměňovaly a produhovňovaly celou její bytost, probouzely naopak v Janově duši, když ho začaly naplňovat pod křížem Golgoty, především schopnost proniknout poznáním do Kristových kosmických mystérií. A tak mohl Jan, poté co oplodnil své poznání Sofiinými silami, pochopit hlouběji než jakýkoli jiný Kristův žák světový význam mystéria Golgoty a také jeho vztah k budoucímu lidskému vývoji a podal to lidem v Apokalypse a Janově evangeliu.

Rudolf Steiner poukázal na to, že původ Janova evangelia tkví v Sofiině impulsu, následujícími slovy: „[Kristus] visí na kříži, u jeho nohou stojí jeho matka a jeho žák, kterého zasvětil a kterého miloval. Tento žák má lidem přinést moudrost, poznání významu Krista. A proto ukáže na matku Sofii slovy: „To je tvá matka, tu musíš milovat.“ Produhovněná Ježíšova matka je evangelium samotné, je to moudrost, která vede lidi k nejvyšším poznatkům. Žák nám dal matku Sofii, to znamená: napsal pro nás evangelium.“

Později, když Jan prožil více mučednických inkarnací v prvních křesťanských staletích a následkem toho svou duši ještě více pročistil a posílil, a tím v ní ještě více posílil Sofiin impuls, vtělil se opět nedlouho po polovině 13- století v Evropě, aby prošel dalším velkým zasvěcením, které mu dalo schopnost jako prvnímu člověku přijmout do sebe, do Sofiiny substance ve své duši otisk Kristova Já, uchovávaný pro budoucnost ve vyšších světech. Poté co tato vysoká individualita prošla zvláštním zasvěcením, které Rudolf Steiner popsal v celé řadě přednášek, vystoupila mezi lidmi pod jménem Christian Rosenkreutz a založila už ve své další inkarnaci ve 14. století proud rosikruciánského křesťanství, jehož cílem bylo připravit z duchovní stránky přechod lidstva od epochy duše rozumové neboli uvažující k světové epoše lidské svobody neboli duše vědomé.

Tato epocha ve vývoji lidstva spadá do doby, kdy také bytost Anthroposofia uskutečňuje v duchovních světech podobný přechod od duše rozumové neboli uvažující k duši vědomé. Proto také přichází stále intenzivněji její nadsmyslová účast na rosikruciánské práci, která spočívá především v založení toho, co Rudolf Steiner nazval „moderní esoterikou“, esoterikou blížící se páté poatlantské kulturní epochy. V centru této nové esoteriky by měla stát křesťansko-rosikruciánská cesta zasvěcení odpovídající charakteru a zvláštnosti duše vědomé. Z tohoto hlediska byla jak nová esoterika, tak i nová cesta zasvěcení předchůdkyní,

kteřá připravovala moderní anthroposoficky orientovanou duchovní vědu, neboť obě pocházejí ze stejného inspiračního zdroje - z bytosti Anthroposofie.

Tak se stal Jan, nejpokročilejší žák a nejbližší Kristův „přítel“ (J 15,15) na rozhraní věků, před téměř dvěma tisíci lety současně prvním „synem Sofiiným“ na Zemi a prvním nositelem otisku Kristova Já, který přijal do mateřské substance své duše proniknuté Sofiinými silami, aby z těchto sil založil v lidstvu křesťanskou esoteriku, jež měla počítat s charakterem počínající nové epochy zemského vývoje.

Ve 20. století se takovým „synem Sofiiným“ stal Rudolf Steiner, stal se nositelem bohatosti jejích inspirací. Jeho hlavním úkolem nyní bylo zpřístupnit všem lidem dobré vůle všechno to, co v předcházejících staletích uchovávali jako Sofiinu moudrost a novou cestu zasvěcení pouze v přísně uzavřených bratrstvech pravých rosikrucianů. Když Rudolf Steiner splnil tento úkol, položil základy k tomu, aby se lidé přijímající pravdy esoterického křesťanství a vstupující na cestu nového křesťansko-rosikrucianického zasvěcení postupně mohli připravovat k přijetí otisku Kristova Já uchovávaného v duchovních světech Anthroposofii. Ale to všechno dokázal Rudolf Steiner jen tím, že on sám prošel na konci 19- století tím, že „duchovně stál před mystériem Golgoty“ a v „nejniternější, nej vážnější slavnosti poznání“ mohl přijmout do svého Já obraz Kristova Já. Proto se mohou následující slova, která řekl Rudolf Steiner deset let po tomto centrálním zážitku svého života, vztahovat především na něho: „Ano, tento obraz Já Ježíše z Nazaretu mohou nalézt lidé, kteří se učinili zralými k tomu, aby v sobě nesli tento obraz a současně s ním lesk Kristovy síly a Kristova impulsu.“

Tak před námi stojí Rudolf Steiner v současné epoše lidské svobody jako „přítel“ Kristův a „syn Sofiin“, jenž přinesl ve 20. století na Zemi anthroposofii, moudrost Sofiinu, která je nutná k opravdovému poznání Krista jako božsky-kosmického člověka - Anthropa. Tím současnému lidstvu otevřel duchovní cestu, na níž se mohou stát všichni lidé dobré vůle plně vědomě syny a dcerami Sofiinými a přáteli Kristovými pod znamením Ducha času Michaela, vedoucího dnes lidstvo, kosmického syna Sofiina a sluneční tváře Kristovy.

Tak musíme jako odpověď na otázku o vztahu bytosti Anthroposofie ke Kristu říci: V naší epoše duše vědomé je ona vůdkyní k době přiměřenému uskutečnění Kristových slov, o kterých podal zprávu jeho nejmilejší učedník Jan: „Už vás nenazývám služebníky, protože služebník neví, co činí jeho pán. Nazývám vás přáteli, neboť jsem vám dal poznat všechno, co jsem slyšel od svého Otce“ (J 15,15).

To vše dává ještě lépe pochopit esoterický obsah imaginace, kterou dal Rudolf Steiner po Vánočním sjezdu na otázku, jaký je jeho vztah ke Christianu Rosenkreutzovi: v duchovním světě je nadsmyslový oltář a vedle něho stojí vlevo Christian Rosenkreutz s modrou štolou a vpravo Rudolf Steiner s červenou štolou. Tyto dvě barvy - modrá a červená - tvoří ve svém spojení roucho Marie-Sofie.